

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเจริญก้าวหน้าทัดเทียมสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ คนนับเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ประเทศที่เจริญรุ่งเรืองหลายประเทศประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศล้วนมีประชากรที่มีคุณภาพ การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นการวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดเป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพอยู่ได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงร่วมกันเป็นพลังสร้างสรรค์พัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 2-4)

พีรภรณ์ สุขไมตรี (2545, หน้า 2) ศึกษาพบว่า การศึกษาเป็นรากฐานของความมั่นคงในทุก ๆ ด้าน และเป็นที่ยอมรับกันว่า ความเจริญก้าวหน้า ความผาสุก สมบูรณ์ และความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับการศึกษาของคนในชาตินั้น แต่การศึกษาของชาติบ้านเมืองใดจะมีมาตรฐานเพียงพอที่สามารถใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิตที่ดีได้ ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ คือ ครู ถ้าครูขาดคุณลักษณะจรรยาบรรณที่ดีในการเป็นครู ก็จะส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนครูจึงเป็นบุคลากรวิชาชีพ ซึ่งไม่ใช่ใครจะมาเป็นครูได้ แต่จะต้องผ่านกระบวนการเสริมสร้างความเป็นครูทั้งด้านความรู้ ทักษะต่าง ๆ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนด จะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รวมทั้งจะต้องประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพตามที่องค์กรวิชาชีพครูกำหนด (สุปราณี จิราณรงค์, 2551, หน้า 1) จากพระราชบัญญัติ-

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ในหมวด 7 ว่าด้วย ครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 กล่าวว่า ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับ และประสานให้สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และมาตรา 53 กล่าวว่า ให้มีองค์กรวิชาชีพครู กำหนดมาตรฐานวิชาชีพออก และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับและดูแลการปฏิบัติ ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ให้ครูทั้งของรัฐและเอกชนมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 30) จากมาตราดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูต้องเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ มีศักยภาพ มีความเหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้ แก่ศิษย์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคม อย่างปુชนียบุคคลที่มีศักดิ์ศรี และต้องประพฤติปฏิบัติตนตามเกณฑ์มาตรฐานการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

โรงเรียนนับเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษากับเยาวชน เป็นสถานที่ครูกับนักเรียนมาพบกัน ครูไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่ให้การศึกษแก่นักเรียนเท่านั้นแต่ยังมีความครอบคลุมถึงปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย ครูจะต้องพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาโรงเรียนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ครูจึงเป็นผู้มีอิทธิพลและมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กอย่างมากที่จะสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนของชาตินั้นให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความสุข จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และสังคมคาดหวังว่า “ครู” จะเป็นผู้สร้างสมาชิกใหม่ของสังคมให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพแก่สังคม โดยธรรมชาติของอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องและสัมผัสกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ

วันเพ็ญ วิถีธรรม (2549, หน้า 2) ศึกษาพบว่า ครูยุคใหม่จำเป็นต้องพัฒนาตนเอง ต้องเป็นครูเก่ง ครูดี มีความรู้ ความสามารถ ที่หลากหลาย มีจิตสำนึกของความเป็นครู ทุ่มเทเสียสละให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอนด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู เพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น ฉะนั้นผู้ประกอบการอาชีพครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครู เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ

ปัจจุบันพบว่าปีหนึ่ง ๆ มีข้าราชการครูจำนวนมากที่ทำผิดวินัย จรรยาบรรณครู ถูกลงโทษทางวินัยตามความผิด ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ข้าราชการครูและภาพพจน์ของครูเป็นอันมาก ดังที่เป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ เช่น ครูลงโทษนักเรียน ด้วยวิธีรุนแรง ครูข่มขืนและทำอนาจารลูกศิษย์ ครูเล่นการพนัน ดื่มสุรามึนเมาและประพฤติตนในทางที่ไม่ดี เป็นที่สนใจของประชาชนและสื่อมวลชน และจากสภาพที่ขาดแคลนครูที่ผ่านมาทำให้รัฐบาลเร่งผลิตครูเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยมุ่งแต่ปริมาณ คุณภาพของครูจึงต่ำลง ไม่ศรัทธาในวิชาชีพครู ทำให้การศึกษาคดดำ ความเอาใจใส่ต่อศิษย์และอุดมการณ์ในวิชาชีพพลดลง สังคมโดยทั่วไปขาดความศรัทธาในตัวครู การกำหนดคุณลักษณะของครูนั้นมีความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งล้วนมีคุณค่าในการพัฒนาคุณภาพครู และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของครู ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนจึงเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดแนวทางที่จะพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของครู ให้เป็นที่ต้องการของนักเรียนและสังคม เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป

ดังนั้นคุณลักษณะความเป็นครูจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพครูพึงมี เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน และด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพครู สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการได้ว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพ และช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในภาระ

การทำงานที่ตนรับผิดชอบ ขณะเดียวกันก็จะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจว่าครูควรประพฤติปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในส่วนตัวและความเจริญมั่นคงของวิชาชีพครูยิ่ง ๆ ขึ้นไป (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549, หน้า 19) เพราะคุณลักษณะของครูทางด้านจรรยาบรรณเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน เมื่อครูมีความรอบรู้มีคุณธรรม จริยธรรมและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้ครูเป็นครูมืออาชีพได้อย่างแท้จริง ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ ความดีที่มีอยู่ในตัวครูไปยังตัวศิษย์เพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีและเป็นผู้พัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาความต้องการจำเป็นคุณลักษณะจรรยาบรรณครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะจรรยาบรรณครู 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูในด้านการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและสังคม รวมทั้งยังเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของครูโดยส่วนรวมต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงคุณลักษณะจรรยาบรรณครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นคุณลักษณะจรรยาบรรณครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นคุณลักษณะจรรยาบรรณครู ตามเกณฑ์

มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง

### สมมติฐานของการวิจัย

ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความต้องการจำเป็นคุณลักษณะจรรยาบรรณครูแตกต่างกัน

### ขอบเขตของการวิจัย

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4,316 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 367 คน

#### ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (independent variable) คือ สถานภาพผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ประจำเดือนของครอบครัว
2. ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ ความต้องการจำเป็นคุณลักษณะจรรยาบรรณครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถม-

ศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจรรยา-  
บรรณต่อตนเอง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ  
ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และด้านจรรยาบรรณต่อสังคม

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพความคาดหวัง  
กับสภาพความเป็นจริง ที่บุคคลต้องการให้เกิดขึ้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อสนอง  
ความต้องการของตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไข  
การดำเนินงานขององค์กร ดังนี้

1.1 สภาพความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ผู้ปกครองนักเรียนคาดหวังล่วงหน้า  
และปรารถนาให้ครูมีในด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ  
ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และ  
ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม

1.2 สภาพความเป็นจริง หมายถึง ลักษณะ ท่าที อุปนิสัย ความรู้  
ความสามารถในด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้านจรรยา-  
บรรณต่อผู้รับบริการ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และด้านจรรยาบรรณ  
ต่อสังคม ซึ่งแสดงออกในรูปของการปฏิบัติ โดยชอบปฏิบัติ เคยปฏิบัติและที่ผู้ปกครอง  
เคยพบเห็นในปัจจุบัน

2. คุณลักษณะจรรยาบรรณครู หมายถึง ลักษณะ ท่าที อุปนิสัย หรือพฤติกรรม  
ที่แสดงออกที่เห็นว่าดี เป็นที่ต้องการของสังคม และเป็นความต้องการของผู้ปกครอง  
นักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกเป็น  
5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง หมายถึง ครูต้องมีวินัยในตนเอง การพัฒนา  
ตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ  
สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

2.2 ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ หมายถึง ครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

2.3 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ หมายถึง ครูต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ครูต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ นิสสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตาม บทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญ ทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมของศิษย์และผู้รับบริการ ครูต้องให้บริการด้วย ความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่ง หน้าที่โดยมิชอบ

2.4 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ หมายถึง ครูพึงช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันของครูอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรมสร้าง ความสามัคคีในหมู่คณะ

2.5 ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม หมายถึง ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งครูต้องประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพครู สามารถสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้แก่ผู้รับบริการได้ว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพ

4. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อุปการะ ทำหน้าที่เลี้ยงดู และอบรมสั่งสอนนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงาน เขตพัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยกำหนดให้ นักเรียน 1 คน ต่อผู้ปกครอง 1 คน

5. อายุ หมายถึง อายุของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงาน

เขตพัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น ต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25-35 ปี อายุ 36-45 ปี และ 46 ปีขึ้นไป

6. วุฒิกการศึกษา หมายถึง วุฒิกการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองนักเรียนระดับ ประถมศึกษา สำนักงานเขตพัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

7. อาชีพ หมายถึง อาชีพปัจจุบันของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น รับจ้าง ค้าขาย รัฐวิสาหกิจ รัฐบาล และธุรกิจส่วนตัว

8. รายได้ประจำเดือนของครอบครัว หมายถึง รายได้ที่ได้รับจากการประกอบ อาชีพต่อเดือนของครอบครัว แบ่งออกเป็น ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,000-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท 15,001- 20,000 บาท 20,001-25,000 บาท และ 25,001 ขึ้นไป

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นคุณลักษณะจรรยาบรรณครู ตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู ของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น